

وحدت اسلامی و تقریب مذاهب

آیة الله محمد علی تسخیری

درآمد

هر چند براساس کتاب و سنت، مسلمانان باید در پی وحدت و برادری باشند، امیروا ثصدها سال اختلاف و جنگ فرقه‌ای و دسیه‌های استعماری و استکباری در دهه‌های اخیری آن‌چنان آسمان بر داری بینی مسلمانان را خیره کرده است که گاهی لازم است به توضیح واضحات پردازیم. تهاجم سرطانی، اقتصادی، نظامی، فرهنگی و تبلیغاتی دشمنان قسم‌خورده‌ی مسلمانان، به‌خصوص آمریکا و اسرائیل، و لزوم اتحاد و همبستگی مسلمانان در برابر دشمن، ضرورت طرح‌انی بحث را دو چندان می‌کند.

نخست لازم است دو اصطلاح «وحدت اسلامی» و «تقریب مذاهبها» را به اختصار تعریف کنیم تا مرز آن‌ها با «ادغام مذاهبها» علی‌الغای مذاهبها» روشن شود

الف) وحدت اسلامی

«وحدت اسلامی» یعنی، همکاری و تعاون مذاهب‌های اسلامی براساس اصل‌های مسلم و مشترک، اتخاذ موضوع عملی واحد برای تحقق مصالح امت اسلامی، موضع‌گیری واحد در برابر دشمنان اسلام و احترام به التزام قلبی و عملی هر یک از مسلمانان به مذهب خود

ب) تقریب مذاهبها

«تقریب مذاهبها» یعنی، نزدیکی شدن پی‌وان مذاهب‌های اسلامی با هدف تعریف و شناخت نقطه‌های اشتراک بایکدیگر و توسعه‌ی آن‌ها برای دستیابی به اخوت دینی، براساس اصل‌های مسلم و مشترک اسلامی و نفوذ معذور کردن همدیگر در اختلاف‌ها.

البته منظور از مذاهب‌های اسلامی آن دسته از مکتب‌های فقه‌ی معروف و معتبری هستند که نظام اجتهادی منسجم و مستند به کتاب و سنت دارند؛ یعنی حنفی، مالکی، شافعی و حنبلی از اهل سنت و اثیری عشری، زیدی و بهره‌اسماعیلی از شیعه و مذهب اباضی که باقی‌مانده‌ی تعدیل‌شده‌ی خوارج است

تاریخ تقریب

مطالعه‌ی تاریخ اسلام در زمان ائمه‌ی معصوم (علیهم‌السلام) و شاگردان آن‌ها نشان می‌دهد که آن بزرگواران به‌همه‌ی اختلاف‌های فکری که با فقه‌های مسلم و ائمه‌ی مذهب‌ها داشتند، همواره مراد و مباحثه‌ی علم‌ی و رابطه‌ی استاد شاگردی بنی‌آنان برقرار بوده است. جمع‌زایدی از شاگردان امام باقر (علیه‌السلام) و امام صادق (علیه‌السلام) از اهل سنت بودند و بسطی از آنان از این دو امام بزرگوار حدیث نقل کرده‌اند. از جمله‌ی آن‌ها ابوحنیفه و مالک هستند که با وجود اختلاف‌های فقه‌ی، مقام شاگردی آن حضرت را داشتند و به آن افتخار می‌کردند. برای این اساس، با افراد زیادی روبرو هستیم که راوی مشترک شریعه و سری بودند و بیش از ده هزار روایت در عمده‌ترین کتب‌های اهل سنت از اهل بیت (علیهم‌السلام) روایت شده است.

در عصر بعد از ائمه‌ی علمی بزرگ صاحب کرسی تدریس در مذهب‌های مختلف اسلام‌ی بودند و در کتاب‌های خویش شریعه‌ی ارائه‌ی مقارن فقه و کلام را رعایت می‌کردند؛ مانند شیخ مفید، سبکی مرتضی، شیخ طوسی، علامه طبرسی، صاحب مجمع‌الطین و حتی شه‌ی اول و شه‌ی ثانی. آنان ضمن پابندی به مذهب اهل بیت، هیچ‌گونه تعصب‌ی در عرضه‌ی مطلب نداشتند و با استدلال مت‌ی و عمل‌ی از نظرهای خود دفاع می‌کردند. کتاب‌الخلافت شیخ طوسی و المؤلف من المختلف علامه‌ی طبرسی نمونه‌ای از این شریعه‌ی پسندیده است.

علمای اهل سنت نیز با ابراز علاقه و احترام با اهل بیت (علیهم‌السلام) نشان دادند که هیچ‌گونه کینه و تعصبی به آن بزرگواران نداشتند. شعرهای شافعی از ائمه‌ی اربعه و شعرهای شاعران فارسی که بیشترشان سری مذهب بودند گواه بر این مطلب است به‌گونه‌ای که برخی از بزرگان آن‌ها را «سن‌ین دوازده امام‌ی» لقب داده‌اند. این مسئله تا آنجا پیش رفته است که شیخ محمد ابو زهره از شیخ‌های معاصر الازهر درباره‌ی ابوحنیفه گفته است:

«نته‌ی من الکلام السابق الی ان اباحنفه شریعی فی میله و آراءه فی حکام عصره ای انه یری الخلافه فی

اولاد عای من فاطمه و ان الخلفا الذین عاصروه قد اغتصبوا الامر منهم کأنوالهم ظالمین»^۱.

او بعد از مناظره‌ی که در حضور منصور دوانقی با امام صادق (علیه‌السلام) داشت گفت: «ما رأیت افقه من جعفر ابن محمد و این جمله اش فی معروف است که گفت: «لو لا الستان لهلک النعمان». همچنین نقل کرده‌اند که او

^۱ ابوحنیفه، نوشته‌ی ابو زهره، ص ۱۴۷.

پی‌سته امام صادق (علیه‌السلام) را با احترام صدمی‌زد و می‌گفت: «جعلت فداک لی بن رسول‌الله».

به طوردقیق می‌توان گفت که همه‌ی ائمه‌ی مذهب‌ها به تشریح متهم شدند و مورد خشم و اذیت دشمنان اهل بیت (علیهم‌السلام) قرار گرفتند مطالع‌ی زندگ‌ی ابو حنیفه، مالک و شافعی گواه بر این مطلب است

تأسیس دارالتقریب بین المذاهب الاسلامی در قاهره

در زمان معاصر مسئل‌ی تقریب مذاهب‌ها وارد دور‌ی جدی‌ی شد. مرحوم شیخ محمدتقی قم‌ی در قاهره حضور یافت دارالتقریب را تأسیس کردو علمای بزرگ شیعه به آن پیوستند همانند مرحوم کاشف الغطاء، مرحوم شرف الدین، ملا صالح مازندرانی، آیت الله العظمی حکیم، علامه هبه‌الدین شهرستانی، علامه سیدی محسن امن عاملی و.... مرحوم آیت الله العظمی بروجردی نیز بسیار از این طرح حمایت کردو همکاری وی با شیخ الازهر، از جمله شیخ محمود شلتوت شیخ عبدالمجیب سلیم، شیخ سلیم البشیری شیخ الباقوری و دیگران، رابطه‌ی حوزه‌ی علمی قم و جامع الازهر را پیش راند؛ تاجایی که الازهر کتب‌های شیعه را به طبع رساند؛ مانند مجمع البیان طبرسی و المختصر النافع محقق حلی فتاوی معروف به سمیت شناختن شیعه نیز از سوی شیخ محمود شلتوت، شیخ بزرگ الازهر، صادر شد؛ ولی پس از دو دهه به علت فوت برخی از رهبران این حرکت خاموش شد. مجله‌ی «رساله الاسلام» نیز پس از چاپ شماری شصتم متوقف شد

تأسیس مجمع جهای تقریبی مذاهب‌های اسلامی در تهران

در ادام‌ی فعالیت‌های دارالتقریب، در ابتدای رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای مجمع التقریب تأسیس شد. از آنجاکه دعوت به تقریب، دعوتی منطقی و هماهنگ با روح کتاب، سنت و تعلیم‌های پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و ائمه‌ی معصوم (علیهم‌السلام) بود است، موفقیت‌های بسط‌ی به دست آورد این مجمع از ابتلای تأسیس گام‌های بلند‌ی در راه تقرب برداشت که در ادامه شرح خواهد داد.

پای‌های فکری تقریب

دعوت به تقریب مذاهب در کتاب و سنت، مبانی و پایه‌ایی محکم دارد؛ افزون‌آنکه عقل نیز به چنین کاری حکم می‌کند. برخی از این مبانی عبارتند از:

۱- اصل‌های مشترک

به طور طبیعی، تعدد مذاهب‌ها نشان‌دهند‌ی اختلاف مسلمانان درباره‌ی از باورهای کلامی و فقهی است که نتیجه‌ی آزادی اجتهاد و اختلاف‌انسان‌ها در برداشت‌های فکری در موقعیت‌های تربیتی مختلف است. ولی نباید

فراموش کرد که اصل‌های اعتقادی، کلامی، فقهی و اخلاقی وجه اشتراک زیادی دارند. برخی از علما موارد اشتراک را ۹۵ درصد در امور فقهی و حتی اعتقادی برآورد کرده‌اند. این امر در مورد امور اخلاقی به ۱۰۰ درصد هم می‌رسد.

در اصل‌های عقیدتی ایمان به خداوند متعال، صفات‌های الهی، ارسال رسل، انزال کتب، بهشت، جهنم، جزای اعمال و... مشترک است و در ضروریات‌های شریعت نماز، روزمه، قبله، حج زکات و امر به معروف و نهی از منکر مشترک است. اختلاف در فروع و شاخه‌های این مسئله‌هاست؛ مثل توحیدی صفات، حدود عصمت، اجرای وضو و.... تکیه بر اصل‌ها و عنصرهای مشترک در عقیده و عمل از رکن‌های وحدت اسلامی و تقریب مذاهب است.

۲- اصل وحدت

اصل وحدت مسلمانان در قرآنست نبوی و سری‌های ائمه ریشه دارد گذشته از آیه‌های فراوان و روایت‌های بسطی که ضرورتی برای تکرار آن‌ها نیست، سری‌های امی‌الفؤمنان (علیه السلام) و ائمه‌ی معصوم (علیهم السلام) الگوی عملی ماست.

امی‌المؤمنین (علیه السلام) با آنکه به طور قطع خلافت را حق خود می‌دانست می‌فرمود:

«فَلَمَّا مَضَى عَلَيْهِ السَّلَامُ تَنَازَعَ الْمُسْلِمُونَ الْأَمْرَ مِنْ بَعْدِهِ، فَوَاللَّهِ مَا كَالِقِي فِي رُوعِي، وَلَا يَخْطُرُ بِيَالِي أَنَّ الْعَرَبَ تُزْعِجُ هَذَا الْأَمْرَ مِنْ بَعْدِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْ أَهْلِ بَيْتِهِ»

و آن حضرت در همه‌ی مدت خلافت خلفا بر بیعتش وفادار بود خبی‌خواهی جامعه‌ی اسلام‌ی، نصیحت خلفا، ارائی مشورت صاهانه به آن‌ها، اجازه به اصحاب و طوایش برای تصدی منصب‌های حکومتی و کمک به خلفا و... همه‌ی نشان از تقدم مصالح عامه و نفع‌های شخصی بود. این شری‌ه در سری‌های فرزندان آن حضرت نیز ادامه یافت.

۳- اصل اخوت و برادری بی مسلمانان

شری‌های رفتار ائمه‌ی معصوم (علیهم السلام) با مخالفین و سفارش‌هایشان به شیعیان برای حسن همزیستی و حفظ رابطی برادری بیشتر از آن است که در این مختصر بگنججا ولی برای نمونه به چند حدیث اشاره می‌کنیم:

ابی عبدالله (علیه السلام) می‌فرماید:

^۲ مکاتیب الانمه، ج ۱، ص ۴۹۲.

«مَنْ صَلَّى مَعَهُمْ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ، كَلَّمَ كَمَنْ صَلَّى خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ»^۳

همچنین می‌فرمایند:

«أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَلَا تَحْمِلُوا النَّاسَ عَلَى أَكْتَاْفِكُمْ لَوْ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ فِي كِتَابِهِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا ثُمَّ قَالَ عُوذُوا مَرْضَاهُمْ وَاشْهَدُوا جَنَائِزَهُمْ وَاشْهَدُوا لَهُمْ وَعَلَيْهِمْ وَصَلُّوا مَعَهُمْ فِي مَسَاجِدِهِمُ الْحَدِيثُ»^۴

امام (علیه السلام) می‌فرمایند:

«قُلْتُ لَهُ كَيْفَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَصْنَعَ فِيهِمْ وَبَيْنَ قَوْمِنَا وَبَيْنَ خُلَطَائِنَا مِنَ النَّاسِ مِمَّنْ لَيْسُوا عَلَى أَمْرِنَا فَقَالَ تَنْظُرُونَ إِلَيَّ أَيْمَتِكُمْ الَّذِينَ تَقْتَدُونَ بِهِمْ فَتَصْنَعُونَ مَا يَصْنَعُونَ فَوَ اللَّهُ إِنَّهُمْ لَيَعُوذُونَ مَرْضَاهُمْ وَيَشْهَدُونَ جَنَائِزَهُمْ وَيَقِيمُونَ الشَّهَادَةَ لَهُمْ وَعَلَيْهِمْ وَيُؤَدُّونَ الْأَمَانَةَ إِلَيْهِمْ»

۴ - مصالح عالی امت اسلامی

شکلی نیست که شیعی امی مؤمنان (علیه السلام) با خلفای هم عصر خویش و تف سفارش های ائمه ی معصوم (علیهم السلام) به شیعیان، علاوه بر همه برپایه ی یک اصل اساسی بوده است و آن تقدم مصالح امت اسلام ی بر مصالح شخصی، گروهی و حتی مذهبی امروزه تف که تهاجم استکبار بر امت اسلامی سراسر جهان اسلام و حتی مسلمانان خود آمریکا و اروپا را فرا گرفته است، مصلحت ما در ائتلاف ترک منارعه و همکاری است و نه در اختلاف، نزاع و خرده گیری از یکدیگر. این شیعی ای است که بطنگذار جمهوری اسلام ی ایران، حضرت امام خمینی (قدس سره)، بهیسته به آن سفارش می کردند و در رفتار ایشان پابندی به آن آشکار بود؛ بخصوص بهامون احکام حج، نماز جماعت و...

هدفها و برنامه های مجمع جهای تقریب مذہب های اسلامی

مجمع جهای تقریب مذہب های اسلامی براساس مبانی زیر و به امر رهبر معظم انقلاب تأسیس شده است و شورای عالی و مجمع عمومی آن متشکل از ده ها عالم سنی، شیعی ای ای و غی ای ای است.

هدف های اصلی از تشکیلی مجمع عبارت است از:

الف) کمک به امرا حلی و گسترش فرهنگ و معارف اسلامی و دفاع از حریم قرآن کریم و سنت نبوی (صلی الله علیه و آله)؛

^۳ وسائل الشیعه، ج ۸، باب ۵، ص ۲۹۹.

^۴ وسائل الشیعه، ج ۸، باب ۵، ح ۸، ص ۳۰۱.

^۵ وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۶.

ب) کوشش برای ایجاد آشنایی و تفاهم بیشتر بین علما، متفکران و پیشوایان مذهبی جهان اسلام در زمینه های اعتقادی، فقهی، اجتماعی و سرطری؛

ج) گسترش اندیشه‌ی تقریب بین اندیشمندان و فرهیختگان جهان اسلام و انتقال آن به توده های مسلمان و آگاه کردن آنان از توطئه های تفرقه انگیزی دشمنان؛

د) کوشش در راه تحکیم و اشاعه‌ی اصل اجتهاد و استنباط در مذهب های اسلامی؛

ه) سعی در ایجاد هماهنگی و تشکیلی جبهه‌ی واحد مقابل توطئه های تبلیغاتی و تهاجم فرهنگی دشمنان اسلام بر اساس اصل های مسلم اسلامی؛

و) رفع بدبینی ها و شبهه ها بین پیروان مذهب های اسلامی.

برنامه های مجمع تفکی برپایه‌ی محورهای زیری سازمان یافته است:

الف) برنامه های تحقیقاتی

این قسمت از برنامه ها در شهر مقدس قم متمرکز است و با همکاری جمعی از فضایی بزرگوار انجام می شود. کارهای تحقیقی که تاکنون انجام شده عبارت است از: تحقیق در زمینه‌ی فقه و اصل های مقارن، تشخیص وجوه و عنصرهای مشترک و تفکی موردهای اختلافی، حدیث های مشترک مذهب اهل بیت با اهل سنت، تفسیری مقارن، روابط مشترک و زمینه های تاریخی. تاکنون نیز کتب های بسطی از علمای اهل سنت، درباره‌ی فضیلت های اهل بیت و زندگی آنان، منتشر شده است

ب) برنامه های آموزشی

این قسمت از برنامه ها در تهران در دانشگاه مذاهب اسلامی، اجرا می شود. هدف این دانشگاه تربیت نسلی از جوانان شیعه و سنی در داخل و خارج کشور است که علاوه بر مذهب خود، ساری مذهب های اسلامی را نفوذ به صورت مقایسه ای مطالعه کرده باشند و با آن آشنا شده باشند. تاکنون مذهب امامی، شافعی و حنفی در این دانشگاه تدریس شده است و تدریس ساری مذاهب نیز از برنامه های آینده است.

علاوه بر این، دوره های رسمی ای برگزار می شود که طبق ضابطه های وزارت علوم است. برخی دوره های کوتا مدت هم با عنوان سفیان تقریب وجود دارد در این برنامه فضایی اهل سنت که به عنوان روحانیان حج، اعزام می شدند احکام حج را طبق مذاهب مختلف اسلامی آموزش می دهند.

ج) برنامه‌های مطبوعاتی و انتشاراتی

مجمع جهانی تقریب اسلامی تاکنون علاوه بر ده‌ها جلد کتاب در زمینه‌های مختلف فقهی، اصولی، تاریخی، تفسیری، حدیث و رجال سه مجله‌تی به زبان عربی و فارسی منتشر کرده است که عبارتند از: فصلنامه‌ی عربی رساله‌التقریب و دو ماهنامه‌ی فارسی اندیشه‌ی تقریب و بیک تقریب.

د) برنامه‌های بنی‌المللی

این برنامه‌ها اموری را شامل می‌شود:

برگزاری سالانه‌ی کنفرانس بزرگ وحدت در تهران برگزار می‌شود و سمینارهای وحدت در داخل و خارج کشور، سمینار بزرگداشت سید جمال‌الدین اسدآبادی، کنگره‌ی بزرگداشت آیت‌الله العظمی بروجردی و شیخ محمود شلتوت در تهران و قم همکاری در برگزاری کنگره‌ی علامه سید شرف‌الدین و همچنین شرکت مستمر در کنفرانس‌های بنی‌المللی در خارج و داخل کشور که آمار نشان می‌دهد تاکنون به یکصد و پنجاه اجلاس اسلامی بنی‌المللی رسیده است

اعزام هیئت‌های علمایی برای دینار از مجمع‌های علمی و شخصیت‌ها در خارج از کشور، دعوت از علمای بزرگ اهل سنت برای دینار از جمهوری اسلامی ایران و حمایت از جماعت‌های تقریب از دیگر برنامه‌های بنی‌المللی بوده است تاکنون هزاران تن از علمای شیعه و سنی در برنامه‌های مجمع، در داخل و خارج، شرکت کرده‌اند و ده‌ها جلد کتاب حاصل مقاله‌ها و مذاکره‌های آن‌هاست.

ه) ارتباط با مراکز علمی مهم جهان اسلام

ارتباط مستمر و برنامه‌ریزی شده با مراکز علمی مهم علمی، فرهنگی و تبلیغاتی اسلام‌ی جهان اسلام مح‌ور دیگر فعالیت‌های مجمع بوده است در این راستا این مراکزها و مجمع‌ها مهم هستند مجمع بنی‌المللی فقه اسلامی (جده)، اتحادیه‌ی جهانی علمای اسلامی (بیروت)، رابطه‌ی العالم الاسلامی (مکه)، جمع‌الدعوة الاسلامی (لبنان)، مؤسسه‌ی آل‌البیت (اردن)، مؤسسه‌ی آریککو (مغرب) و حرکت بانکداری اسلامی؛ مانند بانک توسعه‌ی اسلامی.

اثرهای فعالیت‌ها و برنامه‌های مجمع جهانی تقریب مذاهب‌های اسلامی

پانزده سال تلاش و فعالیت مجمع‌ها و مؤسسه‌های هم‌سو در داخل و خارج از کشور اثرهای زیادی داشته است که به اختصار آن‌ها را معرفی می‌کنیم

۱- رسمیت یافتن اجتهاد در مجمع‌های علمی معاصر. امروزه دیگر باب اجتهاد بسته نیست و بیشتر علمای بزرگ

جهان اسلام به لزوم فتح باب اجتهاد پرداخت و به آن عمل می‌کنند. تشکلی مجمع بین‌المللی فقه اسلامی و حضور سالانه‌ی بخش از یکصد و بیست تن از مجتهدان جهان اسلام جهت ارائه‌ی نظرهای جدید در مسئله‌های فقهی، به‌خصوص در مسئله‌های مستحدثه و رسمیت‌داشتن این مجمع از نظر سازمان کنفرانس اسلامی گواهی بر این مطلب است

۲- پدیش اندیشه‌ی «تقریب مذاهب» از سوی علما و متفکران جهان اسلام و تشکلی مرکزها و مجمع‌های تقریبی متعدد در کشورهای مختلف

۳- برگزاری کنفرانس‌های وحدت در کشورهای مختلف

۴- مطرح‌شدن مکتب اهل بیت در مجمع‌های علمی جهان اسلام و ترویج مرجعیت علمی آنان

۵- تدوین استراتژی‌های تقریب مذاهب از سوی شخصیت‌ها و سازمان‌های مختلف اسلامی؛ از جمله مؤسسه‌ی آیینی‌کو (که به تصویب سران کشورهای اسلامی هم رسیده است) و مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی.

۶- استقبال روشنفکران، دانشگاهیان، اهالی مطبوعات و اهل قلم از اندیشه‌ی تقریب.

۷- انزوای کسانی که دیگران را به هر بهانه‌ای تکفیر می‌کنند و افراطی هستند و قدرت یافتن خط اعتدال و میانه‌روی.

۸- صدور فتوای حرمت تکفیر مسلمانان از سوی علمای جهان اسلام از جمله آخرین فتوایی که صادر شد متن فتوایی است که در کنفرانس بین‌المللی اسلامی در کشور اردن از سوی جمع زیادی از علمای شیعه و سنی صادر شد.

۹- فتوای بسطی از علمای جهان اسلام برای جواز اقتدای پیروان مذاهب اسلامی به یکدیگر.

۱۰- تقویت روح وحدت و همبستگی در جامع‌های اسلامی و آگاهی علما و اندیشمندان و تقی‌توده‌های مردم بر ضرورت پیروی از این خط اصلی اسلامی و قرآنی.

مانع‌های تقریب

علایرغم همه‌ی موفقیتهای و اثرهای خوب حرکت تقریب در جهان امروز، این اندیشه‌ی وحدت بخش با مانع‌هایی در داخل و خارج کشور روبرو بوده است که به برخی از آنها اشاره می‌کنیم.

۱- جهل و تعصب عوام که علما و بزرگان باید آنها را راهنمایی و هدایت کنند تا احساس‌های ساری مسلمانان را تحریک نکنند

۲ - توجفداشتن برخی از بزرگان بموقعیت جهانی و خطرهایی که در تفرقه افکشی نهفته است. باید توجه داشت که استکبار جهانی مترصد شکار کردن حرکتها و سخنان ما حتی در مجمعیهای محدود و خصوصی، است تا با بزرگنمایی آن و نشر در روزنامهها و وسایل ارتباط جمعی به آتش خاموش کدورت های تاریخی بنزنی بپاشد و آن را شعلور کند.

۳ - افراطی گری برخی گروه های تکفیی که تشیع، اعتزال، تصوف و حتی اشاعره را تکفیی می کنند؛ مثل وهابیت.

۴ - توطی های استکبار جهانی، در رأس آن آمریکای جنایتکار، که نمونه هایی از آن را در پاکستان، افغانستان، عراق و لبنان شاهد هستیم.

۵ - سرسپردگی برخی از حاکمان و سرایستمداران به ظاهر مسلمانان و تفرقه افکشی آنها ببنی مسلمانان برای تحکیم حکومت های خویش.

۶ - وجود برخی روایت های ضعیف در منبع های حدیثی فریقین

پیشنها

در پایان، مناسب می بینم پیشنهاد های خیی خواهانه جهت وحدت اسلامی ارائه کنم:

۱ - وزارت محترم ارشاد به امر نشکتاب های مذهبی شیعه و سری نظارت بیشتری کند تا مطلب های تفرقه افکن برخی از کتابها باعث فتنه انگیزی بنی مسلمانان نشود

۲ - صداسرچهای جمهوری اسلامی ایران در پخش فیلم ها، سریال ها و مصاحبه های مذهبی و تاریخی در شبکه های داخلی و خارجی به امر تقریب مذهبها توجه بیشتری کند.

۳ - علما و مجتهدان بزرگوار به خصوص اعضای محترم مجلس خبرگافبا صدور فتاوی علمی و مستند مسلمانان را از تکفیی و تفسیق یکدیگر بر حذر دارند و سب، لعن و ناسزاگویی را منع کنند

۴ - علما و روحانین مردم را از برخی افراط و تفریطها منع کنند که گاه در عزاداری ها و مراسم مذهبی دیده می شود. در این راستا لازم است مداحان و مرثی خوانان بیشتر راهنمایی و ارشاد شوند

۵ - اجلاس مجلس خبرگاف قطعنامه ای درباره ی وحدت اسلامی و تقریب مذهبها صادر کند (در این زمینه قطعنامه ای را تهی و پیشنهاد کردم تا در صورت پذیری منتشر شود).

۶ - در حوزه های علمی شیعه تدریس و تحقیق فقه مقارن فرهنگ تقریب گسترش یابد و در حوزه های علمی اهل سنت نقی این امر رایج شود.

۷ - برادران اهل سنت توجه کنند که طبق آیهای قرآن و حدیث‌های حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) اهل بیت پیامبر مرجعیت علمی امت را دارند؛ از جمله حدیث ثقلین. سری‌های علمی خلفا و ائمه‌ی مذاهب‌ها نیز نشان می‌دهد که آنان هم این امر را قبول داشتند و به آن عمل می‌کردند. بنابراین، لازم است که منابع‌های حدیثی اهل سنت توسعه یابد و به حدیث‌های اهل بیت هم استناد شود؛ همچنان که شیعیان به حدیث‌های اهل سنت رجوع می‌کنند.

۸ - علمای محترم و محققان شیعه و سری تلاش کنند منابع‌های حدیثی خود را از نظر میزان صحت و ضعف بررسی از روایت‌های بازنگری کنند.

۹ - دینارهای متقابل علمای شیعه و سری در داخل و خارج کشور در ایجاد آشنایی و تفاهم اثرهای پربرکتی دارد. مجمع جهانی تقریب مذاهب‌های اسلامی در فراهم آوردن بستر این اقدام و گسترش آن آمادگی لازم را اعلام کرده است.

منبع: دفتر مطالعات و پژوهش‌های مرکز رسیدگی به امور مساجد